

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00' sáng Chủ Nhật, ngày 29/05/2022

*****

NỘI DUNG HỌC TẬP ĐỀ TÀI 899

“VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG BỊ THẤT TRUYỀN THÌ SẼ RA SAO?”

Mỗi một dân tộc, mỗi một quốc gia đều có văn hóa truyền thống. Từ ngàn xưa ông cha ta đã dạy **“uống nước nhớ nguồn, ăn quả nhớ kẻ trồng cây”**, câu nói này có hàm ý rất sâu xa. Chúng ta uống nước phải nhớ tới nguồn, chúng ta được có mặt trên cuộc đời này là nhờ ai sinh ra? Những kiến thức chúng ta có được do ai đã trao truyền cho mình? Có rất nhiều điều nếu không được dạy thì chúng ta sẽ không biết!

Những đứa trẻ khi lạc vào bầy sói được nuôi dưỡng bởi bầy sói thì cử chỉ, hành vi, cách đi đứng, ăn uống sẽ giống y như một con sói. Người bị nhốt trong chuồng gà từ nhỏ thì cách hành động, đi đứng sẽ giống y như một con gà. Chúng ta ở trong cộng đồng con người thì trong vô hình trung chúng ta vẫn đang được tiếp nhận sự giáo dục. Nếu chúng ta không được giáo dục bởi cộng đồng chúng ta cũng sẽ những hành xử rất khác thường, không thể hòa nhập với cộng đồng. Vậy thì xung quanh chúng ta đều là những người Thầy của ta, đều là người ta phải mang nặng ân nghĩa! Cho nên Hòa Thượng nói: **“Chúng ta phải mỗi niệm tri ân, niệm niệm tri ân”**.

Nhưng ngày nay nhiều người tự cho mình là người biết, tự cho mình giỏi hơn người, họ cho rằng họ tài năng rồi không cần phải học hỏi nữa như vậy họ đã quá sai rồi! Truyền thống **“uống nước nhớ nguồn, ăn quả nhớ kẻ trồng cây”**, là truyền thống của dân tộc ta, đó là làm con phải hiếu thảo với Cha Mẹ, làm học trò phải kính trọng Thầy Cô, làm công dân phải trung thành với Tổ quốc.

Nếu văn hóa truyền thống bị thất truyền thì sẽ loạn lạc, loạn lạc từ ở trong gia đình. Con không hiếu thảo, không biết phụng dưỡng Cha Mẹ, học trò không biết kính trọng Thầy Cô, tiểu bối không biết kính trọng trưởng bối, viễn cảnh đó ngày nay đang ngày càng lan rộng. Đó là việc rất đáng lo! Nhiều năm qua các bậc lãnh đạo đất nước cũng đã nhận ra cần phải xem trọng giáo dục chuẩn mực, giáo dục đạo đức. Bài học hôm nay tựa đề đã làm cho chúng ta phải cảnh giác, phản tỉnh, phải xem trọng lại giáo dục gia đình, giáo dục nền tảng!

Mỗi chúng ta không làm được những việc vĩ mô nhưng ta có thể làm được trong khuôn khổ gia đình. **Mọi người phải nhớ rằng không bao giờ là trễ cả! Có nhiều người cho rằng bây giờ trễ rồi, con cái đã trưởng thành, con cái đã lập gia đình không còn cơ hội để giáo dục nữa! Nếu nghĩ như vậy là sai rồi! Không bao giờ là trễ cả, chỉ là chúng ta không chịu làm mà thôi!**

Trong những ngày giỗ, ngày hội họp gia đình nếu có cơ hội gặp lại người thân trong gia đình thì chúng ta nhắc lại truyền thống của gia tộc thì đó chính là giáo dục gia đình. Những điều này không bao giờ là trễ, không bao giờ là muộn màng chỉ là chúng ta không nhắc họ thôi! Chỉ cần chúng ta nhắc đến truyền thống của gia đình, ân đức của Cha Mẹ, ân đức của ông bà, ân đức của Tổ tiên thì dù những người lớn tuổi, có địa vị xã hội cao họ vẫn rất ngậm ngùi, cảm xúc. Cho nên đừng bao giờ cảm thấy là muộn! Bất cứ lúc nào nếu có cơ hội thì chúng ta nên khơi dạy giáo dục truyền thống, giáo dục lòng biết ơn.

Tôi cũng có cảm nhận này, tuy tôi không tâm sự, không nói trực tiếp với các em của tôi vì sống ở những địa phương khác nhau. Nhưng các em tôi cũng vào xem Video ghi hình những buổi Lễ tri ân Cha Mẹ, những buổi học Văn hóa truyền thống, những buổi học Lịch sử dân tộc. Thông qua đó vô hình trung các em tôi cũng bị ảnh hưởng và tự làm theo. Nhiều người cho rằng: *“Muộn rồi không kịp nữa, con cái lớn rồi không dạy được nữa!”*. Đừng bao giờ có ý niệm đó!

Những cụ 70, 80 tuổi khi họ nghe được về những điều này họ cũng vô cùng phản tỉnh và muốn được làm. Một lần khi giảng ở tỉnh Hưng Yên, tôi tổ chức buổi Lễ tri ân cho một nhóm Phật tử, tôi tự đề xướng vì họ chưa biết đến. Tôi hỏi: *“Bây giờ trong nhóm Phật tử này có ai đi cùng với Mẹ, có ai đi cùng với Cha không?”*. Có một vài người giơ tay. Tôi hỏi tiếp: *“Những người con có muốn nói lời cảm ơn Cha Mẹ không? Nhân dịp này, trước mặt Thầy hãy nói lời cảm ơn Cha Mẹ đi!”*. Những người con chưa từng một lần làm, chưa từng thấy người khác làm nhưng vẫn đứng lên xin được làm ngay. Tôi thấy thiện căn của họ quá lớn! Ban đầu chỉ có hai ba người làm sau đó có nhiều người bắt chước làm theo.

Có một cụ nói với tôi: *“Thầy ơi! Cha Mẹ con chết hết rồi con có thể nói lời tri ân không!”*. Tôi nói: *“Được chứ sao không! Hãy nói lời tri ân Cha Mẹ, xin lỗi, sám hối với Cha Mẹ. Nếu linh hồn của Cha Mẹ còn ở phương nào thì Cha Mẹ sẽ nghe thấy. Sau khi sám hối xong thì chúng ta khuyên Cha Mẹ nên học Phật, nên niệm Phật cầu vãng sanh Cực Lạc đừng ở trong cõi u hồn đó mà chấp trước, dính mắc thì chắc chắn Cha Mẹ sẽ nghe đấy!”*. Giáo dục

không bao giờ là muộn, mình dạy con không bao giờ là muộn, chỉ vì chúng ta không dạy còn dạy chúng sẽ làm!

Hòa Thượng nói: **“Người xưa rất chú trọng giáo dục luân lý đạo đức, rất chú trọng đến giáo dục nhân quả. Nho giáo thì dạy Đệ Tử Quy, Đạo giáo thì giáo dục về Cấm Ưng Thiên, Phật giáo thì dạy Thập Thiện Nghiệp Đạo. Đó là nền tảng trong nền tảng, căn bản trong căn bản. Người mà không có nền tảng này thì không thể trở thành Thánh, thành Hiền”**. Người mà không có nền tảng này thì không thể trở thành Thánh, thành Hiền vì tư cách làm người họ còn chưa có. Ngày nay người ta cho rằng có thể **“một bước lên trời”**. Họ không muốn làm người tốt mà họ muốn từ một phạm phu đầy tội lỗi bước thẳng lên trở thành Thánh Hiền. Trong Phật Tạng Kinh, Phật nói: **“Đệ tử của Phật không học Tiểu Thừa mà học Đại Thừa thì không phải là đệ tử của Phật”**. Tiểu Thừa là nền tảng, là tuần tự, thứ tự mà học, thứ lớp mà học. Nếu không theo thứ lớp thì cũng giống như chúng ta là học sinh mà muốn học vượt cấp, như vậy thì không thể học được!

Hòa Thượng nói: **“Thứ tự mà tiến, tuần tự mà tiến thì ta tiến bộ rất dễ dàng. Người xưa chú trọng đến luân lý đạo đức, chú trọng đến đạo đức nhân quả đó chính là nền tảng của Tiểu Thừa. Nếu ta làm được 113 điều trong Phép tắc người con thì khi ta bước vào “Thập Thiện Nghiệp Đạo” không khó chút nào!”**. Bài hôm trước Hòa Thượng nói: **“Vì sao người học Phật hiện tại rất khó làm đối với thập thiện nghiệp?”**. Phật tử đến chùa quy y, khi được hỏi: **“Đệ tử quy y Phật nguyện suốt đời không sát sinh có giữ được không?”** Chúng ta trả lời: **“Dạ!”**, nhưng không giữ được. Khi được hỏi: **“Đệ tử quy y Phật nguyện suốt đời không trộm cắp có giữ được không?”**. Chúng ta cũng trả lời: **“Dạ!”**, nhưng không giữ được!

Người xưa nói: **“Vật phi nghĩa bất thủ, nhân phi nghĩa bất giao”**, vật gì phi nghĩa thì không lấy, người phi nghĩa thì không kết giao. Người xưa định nghĩa: **“Quân tử là người thấy lợi không màng, thấy khó thì dẫn thân vào”**, một người quân tử khi thấy lợi thì nhường cho người khác nhưng thấy khó khăn, gian khổ thì dẫn thân vào. Họ không học Phật mà họ còn có nền tảng như vậy. Còn chúng ta khi ta quy y Phật, được hỏi rằng: **“Đệ tử Phật nguyện suốt đời không trộm cắp có được không?”**. Chúng ta trả lời: **“Dạ!”**, đúng ra là phải trả lời: **“Dạ được!”**, một cách mạnh mẽ. **“Đệ tử quy y Phật suốt đời không tà dâm có giữ được không?”**. Người xưa trung trinh, tiết liệt đến mức: **“Nam nữ thụ thụ bất thân”**, nghĩa là Nam Nữ không tùy tiện chạm vào nhau, Nam Nữ không tùy tiện nhìn nhau.

Người xưa luôn chú trọng đến giáo dục luân lý, giáo dục thiện lành, vậy nên khi đến với Phật rất dễ dàng. Có người nói với tôi: **“Thầy ơi, con nói dối quen rồi bây giờ nói thật khó**

quá!”. Tôi nói thẳng; “*Nhìn mỗ là biết nói dối quen rồi bây giờ làm sao nói thật!*”. Họ không chỉ không giữ được giới nói dối mà tất cả các giới khác như giới sát sanh, trộm cắp, uống rượu đều không làm được, thân thì Sát – Đạo – Dâm, ý thì Tham – Sân – Si, miệng thì nói dối, nói lời hung ác, nói lưỡi đôi chiều và nói lời thêu dệt.

Bà Hứa Triết không phải là người học Phật nhưng suốt đời bà không biết giận là gì. Khi được hỏi thì Bà nói: “*Giận là gì?*”, bà là người ở thế gian mà không biết giận là gì! Trong lòng bà chỉ tràn ngập sự yêu thương, chỉ nghĩ cho người khác, lúc nào cũng nghĩ cho người khác. Suốt cuộc đời bà chỉ chân thành phục vụ người khác. Chúng ta ngày nay phục vụ người khác là có lí do, chúng ta phục vụ người khác để người ta tốt với mình, để người ta làm tốt cho công ty của mình, để họ làm tốt cho hệ thống của mình nếu người ta làm nghịch lại thì chúng ta tức giận, phiền não. Bà Hứa triết không biết giận là gì. Bà nói: “*Giận à! Giận làm chi! Giận thì mình tự hại mình, mình hại người và người thứ ba nghe được cũng bị hại cho nên không nên tức giận!*”.

Khi tôi dịch đĩa: “*Người thanh niên 101 tuổi*”, có lần Bà hỏi Hòa Thượng: “*Thưa Hòa Thượng con có đủ tư cách để làm đệ tử Phật không?*”. Câu hỏi của bà làm tôi giật mình, tư cách hoàn thiện như bà mà còn hỏi Hòa Thượng như vậy! Hòa Thượng trả lời: “*Bà hoàn toàn đủ, bà đã đạt được điểm số 100 điểm*”, bà hoàn toàn xứng đáng, đầy đủ tư cách làm một học trò của Phật. Người xưa đã được giáo dục nền tảng căn bản cho nên họ bước đến học Phật rất dễ dàng. Bao nhiêu người không làm được “*Thập Thiện Nghiệp Đạo*” mà dương dương tự đắc cho rằng mình là đệ tử của Phật, đó là danh không đúng với thực!

Hòa Thượng nói: “*Người xưa của chúng ta không luận là xuất gia, tại gia từ nhỏ họ đã được tiếp nhận qua giáo dục của nhà Nho đó là Đệ Tử Quy, được tiếp nhận giáo dục của nhà Đạo là Cầm Ứng Thiên. Căn gốc của nhà Nho là Đệ Tử Quy, căn gốc của nhà Đạo là Thái Thượng Cầm Ứng Thiên, cho nên người xưa chúng ta có thể bước thẳng vào Đại Thừa không cần phải học Đệ Tử Quy*”. Vì họ đã được học chuẩn mực Đệ Tử Quy, học đạo lý nhân quả, có nền tảng rồi nên có thể bước thẳng vào học Phật.

Hòa Thượng nói: “*Khi bước vào nhà Phật thọ Tam Quy, Ngũ Giới, Thập Thiện tại gia, xuất gia, giới Sa Di, giới Tỳ Kheo, giới Bồ Tát chân thật đều có thể làm được không một chút khó khăn nào. Nhiều đời các bậc tu hành đều có thành tựu. Như mấy trăm năm gần đây Phật pháp bị suy, vì sao bị suy? Vì không có giáo dục nền tảng. Người ngày nay không được học chuẩn mực Đệ Tử Quy, không học giáo dục nhân quả, cho nên tiếp cận Phật pháp một cách không có nền tảng, không làm được*”. Có nhiều người nói với tôi: “*Không sát sanh*

khó quá, không nói dối khó quá, không trộm cắp mà khó quá!". Phạt pháp "suy" vì người tu học Phật thì rất đông mà người có được thành tựu thì quá ít!

Hòa Thượng cảm thán: ***"Thế hệ thời hiện đại chú trọng đến giáo dục phương Tây. Cái gì gọi là Nam Nữ bình đẳng? Cái gì là quyền riêng tư? Nhìn thấy giáo dục phương Tây thì lại học theo đánh mất đi Văn Hóa Truyền Thống của chính mình. Cho rằng ông cha mình dạy quá xưa, quá cổ lỗ rồi"***. Quyền riêng tư là vợ có quyền riêng tư của vợ, chồng có quyền riêng của chồng, con 18 tuổi rồi thì có quyền riêng tư Cha Mẹ không được quản nữa. Khi con 18 tuổi đi chơi đêm không về, Cha Mẹ gọi cho cảnh sát thì cảnh sát sẽ hỏi: *"Con bà bao nhiêu tuổi?"*. Người mẹ nói: *"Con tôi 18 tuổi"*. Vậy thì cảnh sát nói: *"Con bà 18 tuổi rồi thì ông bà không được quyền quản nữa!"*.

Ngày nay nếu học theo giáo dục phương Tây thì không biết ai là Thầy, ai là Trò. Năm 1996 khi tôi đi học ở nước ngoài, Ngày Nhà giáo Việt Nam 20-11 chúng tôi tổ chức rất long trọng. Chúng tôi mời Thầy Cô đến tham dự, mua quà, hoa. Thầy Cô vô cùng cảm động, Thầy Cô hỏi: *"Ở nước các em tổ chức như thế này à?"*. Tôi nói: *"Ở nước ngoài trong khuôn khổ hạn chế chúng em chỉ tổ chức được như thế này, còn ngày này ở đất nước chúng em ở đâu cũng bán hoa để mọi người mua hoa để tặng thầy cô!"*. Thầy cô đều rất ngạc nhiên! Một đất nước được mệnh danh là Lễ Nghĩa nhưng ngày Nhà giáo của họ tiêu điều, gần như không có hiện tượng gì. Đó cũng chính là như lời Hòa Thượng nói: ***"Đánh mất đi, xem thường đi truyền thống văn hóa của dân tộc!"***. Ở nước mình trước ngày Nhà giáo một vài ngày người ta bán rất nhiều hoa. Điều này như nhắc thức cho chúng ta: *"Hôm nay là ngày nhà giáo, ngày để tri ân Thầy Cô!"*.

Ở Nước ta, người xưa dạy: ***"Uống nước nhớ nguồn, ăn quả nhớ kẻ trồng cây"***, nếu giáo dục truyền thống này bị đánh mất, không được truyền lại cho thế hệ sau thì thật đáng tiếc! Ngày nay nhiều người chỉ dạy con cái sống ích kỷ, chỉ biết bản thân, không biết ***"uống nước nhớ nguồn"***. Những ngày Lễ Tết chúng ta dẫn con về quê, thăm lại quê Cha đất Tổ là nét đẹp của dân tộc. Từ ngày 20 đến ngày 28 tháng chạp thì nơi vui nhất là nghĩa trang. Cho nên năm nào tôi cũng thích về quê nhưng hai năm vừa rồi dịch tôi chưa về được. Về làm cỏ ở mộ của ông bà, chỉ cho các con: *"Đây là mộ ông bà ngoại, đây là mộ của bà cố!"*. Đó là giáo dục truyền thống!

Hòa Thượng nói một câu hết sức phản tỉnh: ***"Người mà bỏ đi, xem thường đi giáo dục văn hóa truyền thống thì sẽ gặp đại nạn. Người đánh mất đi văn hóa truyền thống thì đi chứng về sau rất khó mà tưởng tượng. Chúng ta mong cầu xã hội an định thì đây là một đại"***

vấn đề!”. Chữ “đại nạn” là nói chung, nếu chúng ta xem thường đi giáo dục văn hóa truyền thống thì sẽ gặp đại nạn vì khi đó con thì bất hiếu, học trò thì bất kính. Nếu người không nhớ về quê hương nơi mình sinh thành để quay về tri ân, người chỉ nghĩ đến sự giàu sang của bản thân mà vong ân bội nghĩa thì đó chính là “đại nạn”. Chúng ta mong cầu xã hội an định mà đánh mất, xem thường đi văn hóa truyền thống thì thế hệ sau không còn biết “**uống nước nhớ nguồn**”, chúng chỉ biết uống nước xong thì lấp nguồn, ăn trái xong thì đốn cây, thì đó là đại nạn!

Hòa Thượng nói: “**Từ nhiều ngàn năm trước dân tộc chúng ta được nhận qua giáo dục của Nho – Thích – Đạo. Bỏ mất đi giáo dục Văn Hóa Truyền Thống là một điều vô cùng tai hại!**”. Con người 100 năm, 200 năm gần đây đã bỏ đi giáo dục của Nho – Thích – Đạo. Hòa Thượng nhắc đến điều này làm tôi nhớ tới điều Cha Ông ta đã làm, khi tôi học chữ Hán các Thầy nói: “**Cầm chữ Tàu mà đọc chữ Ta**”, đây là trí tuệ của dân tộc chúng ta. Nếu từ ngàn xưa Cha Ông ta: “**Cầm chữ Tàu mà đọc chữ Tàu**” thì đã làm mất đi văn hóa truyền thống rồi. Thời gian nước ta bị đô hộ ở thành thị thì bắt buộc phải học chữ Tàu nhưng ở nông thôn vẫn giữ được văn hóa truyền thống, nông thôn thì còn rộng lớn hơn thành thị. Chúng ta còn sáng tạo ra chữ Nôm, nửa chữ Tàu nửa chữ Việt, đọc bằng âm Tiếng Việt. Tất cả chữ Tàu chúng ta đọc bằng tiếng Việt, gọi là âm Hán Việt, đây chính là trí tuệ của Cha Ông chúng ta.

Hòa Thượng nói: “**Người ta mất nước thật ra không đáng sợ nhưng đánh mất đi văn hóa thì không thể phục hưng được. Như trên thế giới bốn nền văn minh cổ xưa, ba nền văn minh đã mất chỉ còn nền văn minh của chúng ta. Nếu ngày nay chúng ta xem thường nữa, đánh mất đi thì có phải đáng tiếc không!**”. Mất nước thì vẫn có thể phục hưng nhưng đánh mất văn hóa dân tộc thì không thể phục hưng. Khi nghe Hòa Thượng dạy tôi mới nghĩ đến việc: “**Vì sao chúng ta không khơi lại, không phát huy học Lịch sử Văn Hóa Dân Tộc của chúng ta!**”
Mấy năm qua chúng ta kiên trì học Lịch sử Văn Hóa dân tộc, mỗi buổi học đều khiến mọi người cảm động rơi nước mắt.

Hòa Thượng nói: “**Đến hiện tại mà không giác ngộ, không mau nỗ lực phấn đấu mà hồi phục thì sẽ không bao lâu nữa, chỉ cần thêm vài ba chục năm nữa thì bốn nền văn minh cổ đại trong lịch sử sẽ bị mất hết. Lịch sử văn minh sau cùng này bị biến mất thì thế gian này sẽ khổ!**”. Hòa Thượng có tầm nhìn nên Ngài thấy rất rõ điều đang diễn ra ở quốc gia của Ngài. Thế hệ của chúng ta phải tiếp nhận và truyền thừa giáo dục văn hóa truyền thống của đất nước mình. Cho dù bạn đến mức độ nào, ngày giỗ của Cha Ông chúng ta phải đưa con cháu

về. Chúng ta phải có mặt trong ngày sum họp gia đình, ngày truyền thống của gia đình, phải học lịch sử văn hóa dân tộc.

Bác Hồ đã dạy: “*Dân ta phải biết sử ta. Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam*”, người Việt mà không biết gốc tích của mình thì hỏi mình là ai? Bài học này khi đọc tên tôi đã thấy rất cảm xúc. Văn hóa truyền thống mà bị mất đi thì sẽ ra sao? Mỗi dân tộc, mỗi quốc gia đều có văn hóa truyền thống. Hôm qua tôi đã tự đặt câu hỏi cho mình rồi tự trả lời!

*****

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy còn lộn xộn, còn nhiều sai lầm và thiếu sót.

Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!

Chúng con chân thành cảm ơn!